OIKEUSMINISTERIÖ

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Erityisasiantuntija Mirja Kapraali

Vastine
16.11.2020

Eduskunnan lakivaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS (HE 191/2020 vp) EDUSKUNNALLE LAIKSI SAATAVIEN PERINNÄSTÄ ANNETUN LAIN VÄLIAIKAISEKSI MUUTTAMISEKSI

Vastineena lakivaliokunnalle annetuista kirjallisista lausunnoista sekä talousvaliokunnan antamasta lausunnosta (TaVL 24/2020 vp) oikeusministeriö esittää kunnioittavasti seuraavaa.

Oikeusministeriö toteaa aluksi, että hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti oikeusministeriössä tullaan valmistelemaan erikseen pysyvät lainsäädäntömuutokset muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkulujen euromääräisistä enimmäismääristä. Tarkoituksena on, että perintälain uudistamista koskeva hanke käynnistetään alkuvuonna heti lainvalmisteluresurssien sen salliessa.

Valiokunnan kuulemat asiantuntijat ovat pääosin puoltaneet hallituksen esityksen hyväksymistä. Myös talousvaliokunta katsoo lausunnossaan, että ehdotettu sääntelyratkaisu on perusteltu, jotta perintätoimet ja niiden kulut eivät kärjistä yritysten maksuvaikeuksia vallitsevissa yllätyksellisissä, poikkeuksellisissa oloissa.

Seuraavassa kommentoidaan asiakohtaisesti valiokunnalle annettuihin kirjallisiin lausuntoihin ja talousvaliokunnan lausuntoon sisältyviä muutosehdotuksia tai muita huomioita.

Ehdotetut perintäkulujen enimmäismäärät ja vakiokorvauksen käyttö

Erityisesti Suomen Perimistoimistojen Liitto ry (SPL) kritisoi ehdotettuja perintäkulujen enimmäismääriä. SPL:n näkemyksen mukaan maksumuistutuksen enimmäismäärän alhainen taso johtaa vakiokorvauksen kasvavaan käyttöön. SPL:n mukaan ehdotetut perintäkulujen enimmäismäärät eivät kata kaikkia perintätoimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia.

Perintäritarit Oy:n lausunnon mukaan esitykseen on jäänyt ristiriita maksumuistutuksen enimmäiskulun (lakiehdotuksen 3 b §:n 1 mom. 1 kohta) ja maksuviivästysdirektiivistä johtuvan vakiokorvauksen välille.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Oikeusministeriö: ei puolla esityksen muuttamista perintäkulujen enimmäismääriä koskevilta osin. Hallituksen esityksen sivulla 14 todetun mukaisesti ehdotettu kulutaso merkitsee huojennusta perintäkulujen enimmäismääriin ottaen huomioon valvontaviranomaisena toimivan Etelä-Suomen aluehallintoviraston (ESAVI) ratkaisukäytäntö kohtuullisten perintäkulujen määristä sekä oikeusministeriön velkomustuomioita koskeva selvitys. Lisäksi valittua kulutasoa on kannattanut valvovan viranomaisen ohella yrittäjiä edustava taho Suomen yrittäjät ry (SY).

Vakiokorvauksen osalta oikeusministeriö toteaa, että sääntelyllä ei rajoiteta velkojan oikeutta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/7/EU kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta (maksuviivästysdirektiivi) mukaiseen 40 euron vakiokorvaukseen (HE, s. 14, 27 ja 31), josta säädetään kansallisesti perintälain 10 e §:ssä. Esityksessä ei ehdoteta kyseistä pykälää muutettavaksi. Vakiokorvauksen vaatiminen ei ole ollut kovinkaan yleistä eikä oikeusministeriö odota, että sen vaatiminen esityksen johdosta merkittävästi lisääntyisi ottaen huomioon ehdotettujen enimmäiskulumäärien taso. On huomattava, että jos velkoja perii vakiokorvauksen velalliselta, velkojalla on oikeus saada korvausta sille aiheutuneista perintäkuluista vain siltä osin kuin niiden määrä ylittää vaaditun vakiokorvauksen määrän. Esityksessä ei siten ole ristiriitaa maksumuistutuksen kulun ja vakiokorvauksen välillä.

Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (EK) lausunnon mukaan perintäkulujen leikkaaminen voi aikaansaada maksujen viivästymistä, kun maksujen maksamatta jättämisen seuraamukset ovat lievemmät. EK:n mukaan maksuviivästyksistä aiheutuu luottotappioita, mikä voi johtaa pankkien pääomavaateiden nousuun. Myös Finanssiala ry (FA) on lausunnossaan todennut, että pääomavaateiden nousun riski on tärkeää huomioida sääntelyn voimassaoloaikaa punnittaessa.

Oikeusministeriö: Esityksen sivulla 17 todetun mukaisesti perintäkulut ovat uudistuksen jälkeenkin sellaisella tasolla, etteivät ne kannusta maksulaiminlyöntien jatkamiseen. Pankkien pääomavaateiden mahdollinen nousu on huomioitu esityksessä (HE, s. 18), eikä ehdotetulla perintäkulusääntelyllä odoteta olevan vaikutusta velallisten maksumoraaliin eikä siten merkittävää vaikutusta maksujen viivästymiseen. Oikeusministeriö huomauttaa lisäksi, että laki on väliaikainen ja sen ehdotetaan olevan voimassa vain noin kuusi kuukautta eli verrattain lyhyen ajan.

SPL:n mukaan ehdotettu 3 d § tulisi poistaa. SPL:n mukaan perintätoimien enimmäismääriä ei ole syytä rajoittaa, varsinkin kun yrityssaatavissa perintä kohdistuu useasti useisiin yhteisvastuullisiin. Ehdotettu rajoitus voi estää tarkoituksenmukaista perintää.

Oikeusministeriö: Oikeusministeriö ei puolla esityksen muuttamista perintätoimien enimmäismääriä koskevilta osin. Lakiehdotuksen 3 d §:n 3 momentin säännöskohtaisissa perusteluissa (HE, s. 26) todetun mukaisesti velalliselta saa vaatia perintäkuluja useammista perintätoimista kuin 1 ja 2 momentissa säädetään, jos useampiin perintätoimiin on ollut erityistä aihetta eikä toteutettuja perintätoimia voida pitää suhteettomina ottaen huomioon erityisesti saatavan pääoma. Erityinen aihe ylittää enimmäismäärät voi olla esimerkiksi se, että saatava on erääntynyt useassa erässä. Erityinen aihe ylittää perintätoimien enimmäismäärä voi liittyä myös esimerkiksi siihen, että saatavan perintä tulee

kohdistaa yhteisvastuussa oleviin velallisiin tai velallisen lisäksi takaajaan ja kullekin taholle on lähetettävä omat maksuvaatimuksensa taikka että velallinen on tahallaan vaikeuttanut perintää antamalla totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja.

Lisäksi on huomioitava, että ehdotettu sääntely ei estä lähettämästä velalliselle useampia maksuvaatimuksia, trattoja, konkurssiuhkaisia maksukehotuksia tai tekemästä velallisen kanssa useampia maksusuunnitelmia. Kyse on vain siitä, kuinka usean edellä mainitun perintätoimen kuluista velalliselta saadaan enintään vaatia korvausta.

Tratan käytön rajoittaminen ja velkojien oikeuksien näkökulma

Useat lausunnonantajat, muun muassa EK, SPL, Suomen Asiakastieto Oy (SAT) ja professori Tuula Linna (Linna) ovat esittäneet, että ehdotusta ei voida pitää tasapuolisena velkojien ja velallisen oikeuksien ja etujen kannalta.

Oikeusministeriö: Oikeusministeriö on huomioinut esityksessä sekä velkojan että velallisen edun. Esityksen sivulla 13 todetun mukaisesti tratan käytön rajoittamisen tavoitteena on suojata erityisesti taloudellisesti haavoittuvimmassa asemassa olevia yrityksiä. Tällaisia voivat olla eritoten yritykset, joiden velvoitteista luonnolliset henkilöt ovat lain mukaan henkilökohtaisessa vastuussa, sekä liikevaihdoltaan pienet yritykset. On huomattava, että pienet osakeyhtiöt ovat usein yhden tai kahden henkilön omistamia, ja nämä henkilöt ovat usein vastuussa henkilökohtaisella omaisuudellaan yrityksen veloista esimerkiksi takausvastuiden vuoksi. Nämä yhtiöt rinnastuvat siten suojan tarpeeltaan toiminimiyrittäjiin ja henkilöyhtiöihin. Ehdotettu liikevaihtoraja on valittu siten, että enemmistö osakeyhtiöistä tulee trattarajoituksen piiriin.

Tratan käyttö on kielletty tiettyjen, haavoittuvimmassa asemassa olevien velallisten osalta yhtäältä siksi, ettei perintäkulujen kokonaismäärä kasvaisi liian suureksi, ja toisaalta siksi, ettei maksuhäiriömerkintöjä syntyisi nopeasti, ilman viranomaisprosessia koronaviruspandemian aiheuttamassa erityislaatuisessa taloudellisessa tilanteessa. Perinnän todelliset kokonaiskulut jäävät ehdotettuja perinnän kokonaiskulujen enimmäismääriä alhaisemmiksi tilanteissa, joissa tratan käyttö on kielletty kokonaan.

Liikevaihdoltaan pienten osakeyhtiöiden osalta harkittiin myös sitä, että niitä olisivat koskeneet samat säännökset kuin toiminimiyrittäjiä ja henkilöyhtiöitä, jolloin trattaa ei olisi saanut lähettääkään näille yhtiöille. Koska velkojan tai toimeksisaajan olisi käytännössä etukäteen vaikea saada kaikissa tapauksissa selvitys velallisena olevan osakeyhtiön liikevaihdosta, päädyttiin ehdottamaan sääntelyä, jonka mukaan tratan lähettäminen on sallittua osakeyhtiöille näiden suuruudesta riippumatta, mutta velalliselta saatavan selvityksen perusteella tratan protestointi ei ole välttämättä sallittua (HE, s. 22).

Velkojien etu on otettu huomioon muun ohella siten, ettei suurempia osakeyhtiöitä päädytty ottamaan trattarajoituksen piiriin, koska velkojana saatavassa saattaa olla pk-yritys. Velkojien etu on otettu huomioon myös harkittaessa ehdotettujen perintäkulujen enimmäismääriä.

SPL:n ja Perintäritarit Oy:n mukaan trattakielto ja protestointikielto pitäisi poistaa esityksestä. SPL totesi lisälausunnossaan, että mikäli konkurssilakia muutetaan, trattamerkintöjen tärkeys korostuu entisestään.

Lisäksi erityisesti EK, FA, SAT, SPL, Linna ja Perintäritarit Oy esittivät, että velallisten luottokelpoisuuden arviointi vaikeutuu tiettyjen velallisten osalta tratan käytön rajoittamisen myötä. Valiokuntakeskustelussa esitettiin myös huoli ns. lumipalloefektin syntymisestä eli siitä, että laskulla tavaraa myyvät pk-yritykset kärsivät suurempia luottotappioita sopimuskumppanin luottokelpoisuuden arvioinnin vaikeutumisen vuoksi ja joutuvat sen johdosta puolestaan maksuvaikeuksiin. Myös talousvaliokunta yhtyi lausunnossaan (TaVL 24/2020 vp) asiantuntijakuulemisessa esitettyihin näkemyksiin, jonka mukaan rajoitukset saattavat vaikuttaa rahoitusmarkkinoihin muun muassa luottokelpoisuuden arvioinnin vaikeutumisen kautta.

Oikeusministeriö: Oikeusministeriö ei puolla ehdotuksia trattakiellon ja protestointikiellon poistamisesta. Etusijalle esitystä valmisteltaessa on asetettu maksuvaikeuksissa olevien yritysten suojaaminen korkeilta perintäkuluilta ja tratan johdosta nopeasti, ilman viranomaisprosessia syntyviltä maksuhäiriömerkinnöiltä koronaviruspandemian aiheuttamassa erityislaatuisessa taloudellisessa tilanteessa. Väistämättömänä seurauksena on se, että yritysten luottokelpoisuuden arvioinnissa käytettävän tiedon ajantasaisuus jonkin verran heikkenee, mikä on esitystä valmisteltaessa otettu huomioon (HE, s. 19).

Oikeusministeriö kuitenkin kiinnittää valiokunnan huomiota siihen, että yrityksen luottokelpoisuutta voidaan arvioida laajan tietopohjan perusteella (ks. luottotietolain 27 §). Käytettävissä ovat paitsi maksuhäiriötiedot myös luottotietolain 25 §:ssä tarkoitetut maksutapatiedot eli tiedot siitä, miten yritys säännönmukaisesti hoitaa maksunsa. Maksun epäsäännönmukaisuutta koskevat merkinnät voivat perustua sellaisiin maksun viivästyksiin, joissa saatava on riidaton ja joissa maksu on myöhässä enemmän kuin seitsemän päivää. Oikeusministeriö korostaa edellä mainittu huomioon ottaen, että **väliaikaisena ratkaisuna** tratan käytön rajoittaminen ehdotetulla tavalla on perusteltua **eikä** oikeusministeriön arvion mukaan **aiheuta pelättyä ns. lumipalloefektiä.** Oikeusministeriö kiinnittää huomiota myös siihen, että kuultavina olleet yrittäjäjärjestöt SY ja EK ovat puoltaneet hallituksen esityksessä ehdotettuja rajoituksia tratan käyttöön.

Valiokunnan kokouksessa jo todetun mukaisesti oikeusministeriössä on käynnissä lainvalmisteluhanke maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämiseksi eduskunnan vastauksessa EV 69/2020 vp edellytetyllä tavalla. Määräaika luonnoksen laatimiseen hallituksen esitykseksi on helmikuun loppu 2021, minkä jälkeen esitysluonnoksesta järjestetään lausuntokierros. Oikeusministeriö korostaa, että maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen uudistamishankkeen johdosta ei ole perusteltua olla toteuttamatta nyt esitettyjä rajoituksia tratan käyttöön.

Mikäli valiokunnassa esiintuodun ehdotuksen mukaisesti tratan saisi lähettää velalliselle, mutta ei protestoida, aiheuttaisi tämä joka tapauksessa lisää kustannuksia velalliselle. Ottaen huomioon, että esityksen tarkoituksena on myös vähentää velalliselle aiheutuvia

kustannuksia, ei tratan lähettämisen sallimista kaikille velallisille voida tästä näkökulmasta pitää perusteltuna.

OK-Perintä Oy:n sekä Perintäritarit Oy:n lausuntojen mukaan muutos tulee lisäämään oikeudellista perintää ja sitä kautta maksuhäiriömerkintöjä yrityksen vastuuhenkilöille ja yrittäjille henkilökohtaisesti.

Oikeusministeriö: Mikäli velallinen on maksukyvytön, saatavan perintä etenee oletettavasti oikeudelliseen perintään ennemmin tai myöhemmin riippumatta siitä, onko perinnässä saanut käyttää trattaa vai ei. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan esitys ei aiheuta mitään sellaisia seuraamuksia, jota ei mahdollisesti muutoinkin aiheutuisi perinnän edetessä vapaaehtoisesta perinnästä oikeudelliseen perintään. Lisäksi on huomioitava, että hyvän perintätavan (perintälain 4 §) mukaan perinnässä on suhtauduttava vastuullisesti maksujärjestelyihin. Lähtökohtaisesti säännös velvoittaa velkojan ottavan huomioon velallisen esim. koronavirustilanteen vuoksi heikentyneen taloudellisen tilanteen perinnän mahdollisesta etenemisestä päätettäessä.

Oikeusministeriö painottaa, että lakiehdotuksella pyritään myös kannustamaan pidempien maksusuunnitelmien tekemiseen. Maksusuunnitelmien laatimisen enimmäismääriksi ehdotetaan 30 tai 60 euroa saatavan pääomasta ja maksuerien lukumäärästä riippuen. Edellä mainittujen määrien lisäksi olisi mahdollista veloittaa 5 euroa maksuerää kohti seitsemännestä maksuerästä lukien, jos maksusuunnitelman on sovittu käsittävän enemmän kuin kuusi maksuerää. Ehdotuksella pyritään siihen, että velallisen maksukyvyn huomioon ottavien pidempienkin maksusuunnitelmien solmiminen olisi varteenotettava vaihtoehto sen sijaan, että perintää jatkettaisiin muilla keinoin, esimerkiksi uuden maksuvaatimuksen lähettämisellä. (HE, s. 24.)

SPL esitti lausunnossaan, että perintätoimisto ilmoittaa luottotietoyhtiöille tratoista päiviä ennen niiden julkaisemista, joten aikarajan pitää olla ehdotettua täsmällisempi. Velkoja ja perintätoimisto ovat kuitenkin vahingonkorvausvelvollisia perusteettomien protestointien aiheuttamista jopa suurista taloudellisista vahingoista. Aikaraja tulee SPL:n mukaan sitoa esimerkiksi tratan päiväyksestä laskettavaan, esimerkiksi 10 päivän määräaikaan.

Oikeusministeriö: Lakiehdotuksen 7 §:n 5 momentin mukaan tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin aikaisintaan kymmenen päivän kuluttua sen lähettämisestä. Trattaa ei saa kuitenkaan julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos velallisena olevan osakeyhtiö toimittaa laissa edellytetyn selvityksen liikevaihdostaan ennen tratan julkaisemista tai ilmoittamista.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu kymmenen päivän vähimmäismääräaika tratan lähettämisen ja sen protestoinnin välillä vastaa voimassa olevaa lakia. Jos perintätoimisto ilmoittaa luottotietoyhtiöille tratoista päiviä ennen niiden julkaisemista, tulee perintätoimiston huolehtia siitä, että joka tapauksessa kaikki viimeistään 10 päivän kuluessa tratan lähettämisestä toimitettu selvitys otetaan huomioon arvioitaessa sitä, saadaanko tratta merkintä luottotietorekisteriin, ja että tarvittaessa luottotietoyhtiölle ilmoitetaan päivitetty tieto siitä, että trattaa ei protestoidakaan. Laissa ei

ehdoteta säädettäväksi siitä, että selvitys olisi toimitettava todisteellisesti, vaan mikä tahansa toimittamistapa käy. Velallisyrityksen oman edun mukaista on kuitenkin toimittaa selvitys todisteellisesti, jotta se voi tarvittaessa vedota siihen, että velkoja tai toimeksisaaja on sen saanut.

SPL on toimittamassaan lisälausunnossa todennut, että jos trattaa ei voi lähettää sähköisenä (käytännössä erääntymisen jälkeistä nimenomaista suostumusmekanismia ei ole olemassa) niin lain perusteluissa olisi hyvä olla vähintäänkin täsmennys sitä edeltävän maksumuistutuksen lähettämistavasta. Lain 7 §:n 4 momentin 3 virkkeen mukaan trattaa edeltävän maksumuistutuksen saa toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla myös, jos tällaista tapaa on velkasuhteen aikana vakiintuneesti käytetty tiedonantojen toimittamiseen velkojan ja velallisen välillä. Lain perusteluista olisi hyvä käydä ilmi, että muuta pysyvää tapaa voidaan katsoa vakiintuneesti käytetyn, jos yritys on pyytänyt toimittamaan laskut sähköisesti.

Oikeusministeriö: Lakiehdotuksen 7 §:n 3 ja 4 momentti vastaavat voimassaolevaa lakia. Oikeusministeriö katsoo, että tratan ja sitä edeltävän maksumuistutuksen toimittamistapaa on syytä selvittää tarkemmin perintälain pysyvän uudistamisen yhteydessä eikä puolla sen johdosta täsmennyksen tekemistä väliaikaisen lain perusteluissa.

Linna on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että yksittäisillä kommandiittiyhtiöillä voi olla hyvinkin suuri liikevaihto ja että ne nyt esitetyn mukaisesti tulisivat trattakiellon piiriin. Linna on myös lausunnossaan huomauttanut, että se, että käynnissä on vasta ensimmäinen tilikausi ei kerro vielä osakeyhtiön koosta. Lisäksi Linna on huomauttanut, että asunto-osakeyhtiöillä saattaa olla suuriakin maksuongelmia esimerkiksi sijoitusasuntojen suuren määrän vuoksi.

Linna on lausunnossaan esittänyt, että ”elinkeinonharjoittaja”-termi olisi epäselvä sen osalta, kattaako se yksinomaan toiminimet vai myös ammatinharjoittajat.

Oikeusministeriö: Se, että esimerkiksi kommandiittiyhtiöillä joissain yksittäistapauksissa on huomattavan suuri liikevaihto, ei aiheuta muutostarvetta esitykseen. Näiden yksittäisten suuren liikevaihdon omaavien kommandiittiyhtiöiden kuulumisella trattakiellon piiriin on käytännössä vain vähäinen merkitys eikä pidetä sen johdosta perusteltuna, että sääntelyä monimutkaistettaisiin kaikkien henkilöyhtiöiden osalta.

Oikeusministeriö toteaa sen pitävän paikkansa, ettei se, että osakeyhtiöllä on meneillään vasta ensimmäinen tilikausi, kerro paljoakaan osakeyhtiön koosta. Mikäli toimintansa vasta aloittaneita osakeyhtiöitä ei olisi otettu trattarajoituksen piiriin, olisivat uudet aloittelevat yritykset joutuneet kohtuuttomaan tilanteeseen, johon ne ovat todennäköisesti joutuneet jo koronavirustilanteen vaikutusten vuoksi. Kuten esityksessä sivulla 28 on todettu, toimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa tilikauden pituus voi kirjanpitolain mukaan olla enintään 18 kuukautta. Jos velallisena on esimerkiksi toimintansa vasta aloittanut osakeyhtiö, ei sen ensimmäinen tilikausi välttämättä vielä ole päättynyt sen saadessa trattakirjeen. Vasta aloittanut osakeyhtiö ei voisi millään tarpeeksi luotettavaksi katsottavalla ja kohtuullista työmäärää vaativalla tavalla todentaa mahdollisesti pienimuotoista toimintaansa. Oikeusministeriö huomauttaa tässäkin yhteydessä, että laki on väliaikainen ja voimassa vain noin kuusi kuukautta. Mainitussa ajassa ei arvioida

aiheutuvan merkittävää haittaa siitä, että mahdollisesti taloudellisesti menestyvät, juuri toimintansa aloittaneet osakeyhtiöt pääsevät väliaikaisen trattarajoituksen piiriin.

Oikeusministeriö toteaa, että Suomen Asiakastieto Oy:stä saatujen tietojen mukaan trattaa käytetään lähinnä yritysten välisten saatavien perimiseen. Esimerkiksi asunto-osakeyhtiöiden, yhdistysten tai säätiöiden saatavia ei juuri peritä tratalla. Tämän johdosta ei pidetä tarpeellisena rajoittaa tratan käyttöä näiden velallisten saatavien perinnässä.

Trattakielto koskee 1. lakiehdotuksen 7 §:n 2 momentin mukaisesti yksityishenkilöitä, yksityisiä elinkeinonharjoittajia (ei siis yleisesti elinkeinonharjoittajia), avoimia yhtiöitä ja kommandiittiyhtiöitä. Jos ammatinharjoittaja ei harjoita toimintaansa toiminimimuodossa, tulee hän trattakiellon piiriin pykälässä mainittuna yksityishenkilönä. Jos valiokunta pitää sitä tarpeellisena, asia voidaan selkeyden vuoksi mainita valiokunnan mietinnössä.

ESAVI on esittänyt, että 100 000 euron liikevaihtorajan soveltamisen käytännössä aiheuttavan mahdollisia tulkintaongelmia.

Oikeusministeriö: Lähtökohtana tratan protestointikiellolle on velallisen toimittama luotettava selvitys niistä seikoista, joiden nojalla tratan protestoinnin esitetään ehdotuksen mukaan olevan kiellettyä. Esityksen sivulla 28 on todettu, että jos tratan lähettäjä esittää näytön siitä, ettei velallisen esittämä selvitys pidä paikkaansa, tratan saa julkaista tai ilmoittaa merkittäväksi luottotietorekisteriin, jos muut saatavan protestoimisen edellytykset täyttyvät. Tällöin valvontaviranomainen voi viime kädessä ottaa kantaa siihen, onko perintäyhtiö menetellyt lainmukaisesti. Lisäksi on huomattava, että velkojalle ja perintäyhtiölle voi syntyä vahingonkorvausvelvollisuus lain vastaisesti suoritetusta tratan protestoinnista.

SY on ehdottanut tratan käytön rajaksi 200 000 euron liikevaihtoa.

Oikeusministeriö: Verohallinnolta saatujen vuoden 2018 tilinpäätöstietojen mukaan 64 prosentilla osakeyhtiöistä liikevaihto jäi alle 100 000 euron. Mikäli liikevaihtorajaksi olisi valittu 200 000 euroa, olisi se kattanut 73 prosenttia osakeyhtiöistä. Liikevaihtorajan ollessa 400 000, sääntelyn piiriin olisi tullut 81 prosenttia osakeyhtiöistä. Kuten esityksen sivulla 22 on todettu, suurempia osakeyhtiöitä ei päädytty ottamaan trattarajoituksen piiriin muun muassa sen johdosta, että velkojana saatavassa saattaa olla pk-yritys.

Muut huomiot

Talousvaliokunta on lausunnossaan todennut, että tiedon kulkuun liittyy myös talousvaliokunnan huoli lain määräaikojen pituudesta suhteessa kirjepostin toimitusvarmuuteen ja -nopeuteen. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että lakivaliokunta arvioi tarkkaan ehdotettujen määräaikojen kohtuullisuutta eri osapuolten kannalta. Myös SY on lausunnossaan tuonut esiin, että tratan luottohäiriömerkintään oikeuttavaa aikaa tarkistettaisiin ylöspäin nykyisestä 10 päivästä.

Oikeusministeriö: Oikeusministeriö jakaa talousvaliokunnan ja SY:n huolen siitä, että erityisesti tratan protestointia koskeva määräaika (10 päivää tratan lähettämisestä) on verrattain lyhyt ottaen huomioon postin kulun. Oikeusministeriö toteaa, että määräaikaa koskevaa sääntelyn asianmukaisuutta on tarkoitus selvittää edellä viitatussa perintälain pysyvää muuttamista koskevassa lainvalmisteluhankkeessa. Väliaikaisessa laissa ei ole syytä puuttua määräaikaa koskevaan sääntelyyn, koska tratan käyttöä laajalti rajoitetaan.

Määräaikoja koskevaa sääntelyä sisältyy myös ehdotetun 3 c §:n 1 momenttiin, jossa säädetään maksumuistutusten ja maksuvaatimusten esittämisen aikarajoista. Momentissa ehdotettua 7 päivän aikarajaa pidetään perusteltuna, koska liikesuhteissa perinnän nopeus ja tehokkuus voi olla velkojalle ensiarvoisen tärkeää (HE, s. 15). Kuluttajasaatavissa säädetyn 14 päivän aikarajan sijasta ehdotetaankin 7 päivän aikarajaa yrityssaataviin ja muihin sellaisiin saataviin, jotka eivät ole kuluttajasaatavia.

ESAVIn mukaan ehdotetun 3 b §:n 3 mom. säännöksen yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan tavallista enemmän työtä voi aiheuttaa esimerkiksi velallisen tekemien, aiheettomiksi todettujen huomautusten selvittäminen. Tältä osin aluehallintovirasto katsoo, ettei säännöksen tulisi mahdollistaa enimmäismäärät ylittävien kulujen perimistä yksin sillä perusteella, että velallisen tekemä väite on osoittautunut aiheettomaksi. Velallinen voi esimerkiksi katsoa, että saatava on vanhentunut, mutta perintäyhtiön toimittaman selvityksen perusteella todeta, että vanhentuminen on hänen aiemmasta käsityksestään poiketen tullut asianmukaisesti katkaistuksi. Tavanomaista suurempi työmäärä tulisi kyseisessä säännöksessä sitoa 3 e §:ää vastaavasti siihen, että velallinen on omilla aktiivisilla toimillaan tietoisesti pyrkinyt vaikeuttamaan perintää.

Oikeusministeriö: Lain voimaansaattamisen kiireellisyyden ja väliaikaisuuden vuoksi sääntelyn mallina on soveltuvin osin käytetty kuluttajasaatavien perintäkulujen sääntelyrakennetta. ESAVIn mainitsema seikka on mahdollista ottaa harkittavaksi valmisteltaessa pysyviä muutoksia perintäkuluja koskevaan säännöksiin.

EK:n lausunnon mukaan eräiden alojen erityislainsäädännöissä, viranomaismääräyksissä tai yleisissä sopimusehdoissa on edellytetty, että elinkeinonharjoittaja ilmoittaa aina asiakkaalle sopimusehtojen muutoksesta kirjeitse. EK ehdottaa, että lakivaliokunta ottaisi lausunnossaan kantaa siihen, ettei alakohtaisten lainsäädäntöjen tai alan yleisten viranomaisten vahvistamisen sopimusehtojen edellyttämiä virallisia, usein kirjepostia edellyttäviä, ehtomuutoskierroksia tarvitsisi tehdä nyt ehdotetun väliaikaisen lakimuutoksen vuoksi.

Myös talousvaliokunta on lausunnossaan (TaVL 24/2020 vp) esittänyt, että lakivaliokunta ottaisi mietinnössään kantaa siihen, kuinka ehdotetun lainsäädännön mukaiset muutokset voitaisiin viestiä sopimusosapuolille tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Oikeusministeriö: Ilmoitusvelvollisuutta koskevia säännöksiä sisältyy sähkömarkkinalain (588/2013) 93 §:ään ja maakaasumarkkinalain (587/2017) 78 §:ään. Sähkömarkkinalain mainittu säännös perustuu sähkömarkkinadirektiivin 2009/72/EY liitteessä I olevan 1 kohdan b alakohtaan (vastaava säännös sisältyy uuden sähkömarkkinadirektiivin (EU)

2019/944 10 artiklan 4 kohtaan) ja maakaasumarkkinalain säännös puolestaan maakaasumarkkinadirektiivin 2009/73/EY liitteessä I olevan 1 kohdan b alakohtaan. Koska ilmoitusvelvollisuutta koskevat säännökset on annettu direktiivien säännösten täytäntöön panemiseksi, ei niitä ole mahdollisuus muuttaa. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen esityksen sivulla 19 todettuun seikkaan, että mainittuja lainkohtia koskevien perustelujen mukaan (HE 20/2013 vp, s. 126 ja HE 50/2017 vp, s. 118) sopimusehtojen muutoksista voidaan ilmoittaa esimerkiksi laskun yhteydessä ja että mahdollisesta ilmoitusvelvollisuudesta aiheutuvien kustannusten arvioidaan siten olevan vähäisiä. Jos esteitä sähköisen viestinnän käyttämiselle tulee alaa koskevista yleisistä sopimusehdoista, tulee niihin puuttua yleisiä sopimusehtoja muuttamalla.

SPL esitti lausunnossaan, että arvonlisävero pitäisi voida periä perintäkulujen lisäksi.

Oikeusministeriö: Kuluttajasaatavien perintäkulujen enimmäismääriä koskevassa hallituksen esityksessä on todettu, että arvonlisävero sisältyy perintäkuluun silloin, kun se voidaan periä kuluttajavelalliselta (HE 21/2004, s. 10). Sen vuoksi oikeusministeriö pitää perusteltuna, että arvonlisävero sisältyy myös muiden kuin kuluttajasaatavien osalta vaadittuun perintäkuluun.

SPL:n lausunnon mukaan ehdotuksessa ei ole huomioitu perintälain 10 f §:ää. Kuten suoraan ulosottokelpoisissa kuluttajasaatavissa, myös suoraan ulosottokelpoisissa yrityssaatavissa perintäkulut tulisi voida kokonaisuudessaan vaatia ulosottoteitse eikä niin, että loppuosa pitäisi erikseen vaatia, velalliselle lisää kuluja aiheuttaen, kanteella käräjäoikeudessa.

Oikeusministeriö: Perintälain 10 f §:ää ei ole nähty aiheellisena tarkistaa tässä esityksessä, koska lain väliaikaisuuden johdosta on rajoituttu vain välttämättömien muutosten tekemiseen. Muutos tulisi todennäköisesti myös vaikuttamaan Ulosottolaitoksen toimintaan, joten ehdotusta 10 f §:n muuttamisesta ei voida tässä vaiheessa puoltaa. Asia otetaan kuitenkin harkittavaksi perintälain pysyvää uudistamista koskevassa hankkeessa.

SPL:n arvion mukaan lain edellyttämään työhön ja muutoksiin on varattava lain voimaan tultua riittävä, vähintään kolmen kuukauden pituinen siirtymäaika.

Oikeusministeriö: Covid-19 pandemian vuoksi taloudelliseen ahdinkoon joutuneiden yritysten aseman helpottamiseksi ehdotetun lain on tultava voimaan mahdollisimman nopeasti ja viimeistään 1.1.2021 sen vaikuttavuuden ja tehokkaan toteutumisen takaamiseksi.